

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Innovaatiokeskus Business Finlandista ja Business Finland nimisestä osakeyhtiöstä.
(TEM/1334/03.03.01/2017)

POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN LAUSUNTO

Yleistä

Business Finland on tarkoitus organisoida siten, että osa toiminnasta sijoitetaan Innovaatorahoituskeskukseen Business Finlandiin (virasto) ja pääosa Business Finland osakeyhtiöön. Hallituksen esitys lähtee siitä, että toiminta osakeyhtiömuodossa on tehokkaampaa kuin viranomaistoimintona, joka luo pohjan ja perustan tälle organisoitumiselle.

Kokonaisuutta tarkastellen hallituksen esitys tuottaa yhden ylimääräisen hallinnollisen portaan ministeriön ja loppuasiakkaan väliin. Hallituksen esityksen mukaan yhtiömuodosta koituu etuina kansainvälisen liiketoiminnan asiantuntijoiden helpompi rekrytointi, toiminnan painopisteiden ja tarvittavien resurssien joustavampi uudelleenkohdentaminen. Lisäksi etuina mainitaan palveluasenne ja tiivis vuorovaikutus elinkeinoelämän kanssa. Mainitut hyödyt painottuvat organisaation sisäisiin muutoshetkiin, ei niinkään asiakas- tai tuotantoprosessin tehokkuuteen.

Hyvää esityksessä on se, että päämääränä on perustettavan yhtiön avulla kehittää yhteistyötä ja yhteisiä palveluja maakuntien kasvupalvelutuottajien ja yksityisten palvelutarjoajien kanssa.

Laki Tekesin ja Finpron yhdistämiseksi uudeksi kaksiosaiseksi toimijaksi ei sellaisenaan puutu muuhun kuin organisaation muutokseen. Yrityksiä näkökulmasta muutoksella on vaikutusta vasta sitten kun operatiivinen palvelupolku maakunnista maailmalle toimii saumattomasti. Palvelupolun alkupään merkitys on äärimmäisen tärkeä. Lyhyellä tähtäimellä Business Finlandin keskittyminen vain kaikkein vaikuttavimpiin kansainvälistyjiin saattaa tuoda hyvät kansainvälistymisen tulokset, mutta uusia hitaampia kasvuhetkiä yrityksiä on myös avustettava kasvun polulle. Tähän alkupään työhön tarvitaan kansainvälistymiseen innostavaa palvelua ja tukea.

Lakimuutoksen yhtenä tavoitteena on ollut pk-viennin kaksinkertaistaminen vuoteen 2020 mennessä ja siihen tavoitteeseen pääseminen edellyttää Business Finlandin konkreettista jalkautumista maakuntiin.

Lakimuutoksen lähtökohtana on ollut TF-toiminnasta saatu heikko palaute. Palvelulupaus on ollut epäselvä, hallintamalli toimimaton, asiakaslähtöisyys on ollut heikkoa, koordinaatio puutteellista, kustannustehokkuus huonoa ja palvelu sirpaleista.

Kyse lienee pitkälti kuitenkin operatiivisen toiminnan ongelmista. Alueelliset Team Finland –koordinaattorit vastaavat kaikissa maakunnissa kasvun ja kansainvälistymisen alueellisten palvelujen koordinoinnista sekä jatkossa osallistuvat myös vahvemmin yrityksille tehtävien palvelulupausten koontiin. Business Finlandin resurssit ja yhteistyö ovat kaikissa maakunnissa äärimmäisen tärkeitä. Asiakas on saattaen vaihdettava maakuntien palveluista kansallisten palvelujen piiriin, siitä syntyy uskottavuus ja luottamus.

Digitaalisten palvelujen liittäminen osaksi yksityistä ja julkista palveluketjua on tärkeä osa palveluprosessien kehittämistä.

Julkisen rahoituksen myöntäminen

Julkisten varojen käyttö rahoituksen myöntämiseen on julkinen hallintotehtävä. Business Finlandin rahoituspäätökset toteutettaisiin siten, että Business Finland Oy:n työntekijät voisivat toimia virkavastuullisena valmistelijana ja esittelijänä joko osakeyhtiön itse tekemiin rahoituspäätöksiin (enintään 500.000 €) tai sitä suuremmissa summissa rahoituskeskuksen tekemiin rahoituspäätöksiin, mukaan lukien rahoitus-, muutos-, maksatus- ja takaisinperintäpäätökset.

Julkisen rahoituksen myöntäminen osakeyhtiöstä on poikkeuksellista.

Nykyisin suuri osa Tekesin rahoituksesta on lainamuotoista tukea. Hallituksen esityksessä ei oteta kantaa lainarahoituksen käyttöön BF osakeyhtiön rahoitusmuotona. Mikäli lainamuotoinen tuki edelleen jatkuu, tulee esityksessä kuvata myös sen käyttö ja hallinnointi. Tekes Pääomasijoitus Oy:n rooli tulevan BF-organisaatiossa ei käy selkeästi esiin hallituksen esityksestä.

Virkavastuu rahoituksen myöntämisessä

Osakeyhtiön henkilöstöön halutaan soveltaa virkavastuuta kun he toimivat esittelijöinä, mutta Oy:n työntekijöinä työsopimussuhde ei suojaa heitä virka-aseman tavoin.

Kilpailu

Lakiesityksessä mahdollistetaan Business Finland Oy:lle hyvin erilaisia tehtäviä ilman, että on tarkemmin selvitetty millaisia vastaavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita markkinoilla on jo tarjolla. Osakeyhtiön tehtävistä osa liittyy yritysten rahoitukseen ja osa taas on selkeästi palveluita, joihin yritykset voivat hakea rahoitusta.

Palveluiden maksullisuus

Hallituksen esityksessä BF Oy voisi periä rahoituskeskuksen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella suorittamastaan tai hallinnoimastaan tehtävästä maksun kokonaan tai osittain palvelua käyttävältä taholta. Lakiesityksessä ei ole rajattu mahdollisuutta, että Business Finland Oy perisi palveluiden toteuttajana yrityksiltä maksuja palveluista, joiden hankintaan se myöntää samoille yrityksille julkista rahoitusta. Julkisen toimijana osakeyhtiön perimät maksut tulisi perustua ohjaavan ministeriön vuosittain vahvistamaan maksuasetukseen, ei vain rahoituskeskuksen kanssa tehtävään sopimukseen.

Business Finlandin suhde aluehallintoon

BF-organisaation tarkoituksena on tehostaa kotimaan toimintoja ja kohdentaa henkilöresursseja enemmän ulkomaan toimintoihin. Alueellisesti kumppaniverkoston rooli palveluiden tarjonnassa tulee korostumaan.

Hallituksen esityksen mukaan julkisia yrityspalveluita tultaisiin tarjoamaan 18 maakunnan kasvupalveluorganisaatioiden lisäksi Business Finlandin 16 kotimaan alueellisesta toimipisteestä. Finnveralla on myös 15 kotimaantoimiston verkosto.

Lakiesityksen mukaan BF Oy saa maksun rahoituskeskukselta palvelusopimuksen mukaisista suoritteista ja voi lisäksi periä maksun palvelua käyttävältä taholta. Riskinä on että BF Oy voi vyöryttää asiakaspalvelutehtävät maakuntiin verkostoyhteistyön nimissä vaikkakin tarkoitukseen on mahdollisuus periä yritysasiakkailta maksua palveluista. ELY-keskukset ja vuodesta 2020 alkaen maakunnat eivät esityksen mukaan voi osallistua neuvotteluun palvelusopimuksen sisällöstä, vaikka niille muodostuu yhteistyövaatimuksen perusteella merkittävä alueellinen rooli ja vastuu palveluiden markkinoinnissa ja asiakashankinnassa. Kunkin ELY-keskuksen (maakunnan) tulisi laatia erikseen sopimus BF-organisaation kanssa maakuntansa alueella tehtävistä suoritteista, maksettavista korvauksista ja menettelytavoista.

Kaj Kaski
Ylijohtaja
Pohjanmaan ELY-keskus

